

slušné vývody nižších soudů, ježto nebylo tu vůbec žádné společnosti, ani dle čl. 266 a násl. obch. zák., ani dle §§ 1175 a násl. obč. zák. Jeť k té i oné společnosti třeba společenské smlouvy, ať již výslovně nebo mlčky ujednané, a nevyšlo na jevo, že by byla učiněna bývala taková smlouva. Osoby, které se zajímaly o zřízení společnosti a sanatoře, a za tím účelem konaly různé porady a přípravné kroky, nebyly společníky, ani snad zakladateli v technickém smyslu slova, nýbrž pouhými projektanty; nepojil je svazek smluvní, nýbrž toliko společný zájem. Z právních jednání těch kterých interesentů vzešly tedy závazky a práva jen těm, kdož osobně nebo plnomocníkem skutečně jednali, a pro nedostatek výslovné úmluvy a zvláštního ustanovení zákonného nabyly jednající osoby práv a vzaly na sebe závazky nikoli rukou společnou a nedílnou, nýbrž dle hlav. Žaloba, pokud se domáhá solidárního placení, jest tedy na všechnen způsob bezdůvodná. S druhé strany nelze beze všeho odmítnouti žalobcův nárok, je-li usnesení, osvědčené v zasedacím protokole ze dne 9. listopadu 1919, čís. 4 právně účinným, jenže ovšem usnesením mohli se zavázati pouze ti, kdož se ho účastnili, a do té míry, do které převzali závazek. Dle zasedacího protokolu ze dne 9. listopadu 1919 byli ze žalovaných přítomni jen Tomáš T., A. S. a O. S., jen ti přicházeli by tedy po případě v úvalu jako osoby zavázané, leč by příslušné usnesení bylo dodatečně schváleno bývalo ostatními žalovanými — jak žalobce tvrdil, ale zjištěno nebylo — nebo bylo se stalo v mezích plné moci, udělené dotyčným členům pracovního výboru ostatními účastníky buďto zvlášť nebo povšechně, zejména snad prohlášením, učiněným při schůzi projektantu ze dne 4. listopadu 1919, že pracovní výbor jest oprávněn, samostatně se usnášeti. Vždy však jest nezbytným předpokladem, že ono usnesení pracovního výboru má vůbec právní význam a účinek, o čemž vzchází pochybnosti, jež rozptýliti bylo povinností prvního soudu (§ 182 c. ř. s.). Znít usnesení v ten smysl, že kdyby koncese nebyla udělena, kdyby tedy nedošlo ke zřízení sanatoře, žalobce bude dostávat od 1. října 1919 měsíční plat 3000 K, stravné 1600 K a že mu bude placen byt, při čemž zároveň usneseno, že lázeňské konsorcium bude požádáno, aby zatím dále platilo žalobci. Tu však naskytuje se bezděky otázka, směřoval-li úmysl a vůle členu pracovního výboru skutečně k tomu, co v protokole ze dne 9. listopadu 1919 jest osvědčeno, totiž že žalobce má od 1. října 1919 bráti plat a osobní vedlejší příjmy i když koncese nebude udělena a proto sejde s projektovaného zřízení sanatoře, když se přímo vnucuje další otázka, proč, zač a jak dlouho mělo žalobci v tom případě býti placeno, a taktéž zůstává pochybno, zda nesla se snad srovnalá vůle všech přítomných, tedy i žalobce, k tomu, že má býti placeno jen do výše určených a složených příspěvků nebo snad i nad ně (srovnej protokoly ze dne 4. listopadu, 9. listopadu 1919 a 10. března 1920). První soud v těchto směrech se nezabýval věcí, nezjednal potřebného podkladu skutkového a ničeho nezjistil, a odvolací soud, ač v odvolání byla vytykána neúplnost řízení, nezjednal nápravy.

Čís. 1853.

Byl-li šek, znějící na cizí valutu, odevzdán a přijat na místě placení, jde pokles kursu v době mezi odevzdáním a vyplacením šeku a tím nastalá ztráta kursovní na vrub přejímatele šeku.

Odevzdání šeku na místě placení jest postupem pohledávky ze šeku. Rozsah odevzdatelovy ručební povinnosti určen jest §em 1397 obč. zák.

(Rozh. ze dne 19. září 1922, Rv I 422/22.)

Dne 6. května 1920 koupili žalovaní od žalobců nemovitosti a na splátku kupní ceny odevzdali jim šek americké banky v Chicagu na 1000 dolarů v tehdejší kursovní hodnotě 65.500 Kč. Žalobci šek přijali s podmínkou, že dojde od Chicagské banky zpráva, že šek bude honorován. Zpráva skutečně dne 16. května 1922 došla, načež byl žalobcem dne 18. června 1920 šek vyplacen, avšak vzhledem k zatím pokleslému kursu jen 55.530 Kč. Žalobě o zaplacení rozdílu mezi hodnotou, v níž šek byl převzat a vyplacen procesní soud první stolice vyhověl v podstatě z těchto důvodů: V tomto případě nestalo se placení dluhu v právním slova smyslu, nýbrž tak zvané odevzdání na místě placení ve smyslu § 1414 obč. zák. Zákon označuje takové jednání jako úplatné jednání a představuje si případ ten tak, že dlužník věřiteli odevzdá nedluhovaný předmět a že věřitel, přijav předmět ten jako úplatu, své pohledávky se vzdává. Tento názor má za následek, že věřitel dle ustanovení § 922 a 934 obč. zák. pro vady nebo méněcennost věci, na místě placení odevzdané, může požadovati náhradu škody jako při úplatných jednáních. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Soud odvolací souhlasí s názorem prvního soudu, že převzetí šeku stalo se na místě platu ve smyslu § 1414 obč. zák. a že v té příčině jde o úplatné jednání, pro které platí i předpisy o správě (§§ 922 a násl. obč. zák.), avšak právě proto dospívá soud odvolací k závěru, že žalobní nárok podle těchto předpisů odůvodněn není. Ručení ze správy zakládá se na vadě, která tu byla v době odevzdání věci. V tomto případě jednalo by se o vadu právní, záležející v tom, že kursovní hodnota šeku klesla o 9970 Kč, avšak tato vada nebyla tu v době odevzdání, nýbrž nastala teprve později a tím padá nárok ze správy, pokud by měl vyplývati z pouhého ustanovení zákona. Strana žalující opírá žalobní nárok v podstatě o jedinou okolnost, záležející v tom, že šek na 1000 dolarů byl jí převzat s výhradou, že bude americkou bankou honorován. V té příčině zjistil první soud svědectvím Dra T-a, že tento svědek dne 6. května 1920 převzal od žalovaných šek na úhradu 65.500 Kč s podmínkou, že šek ten bude honorován, a zjistil dále také svědectvím Bedřicha N-a, že někdy kolem 12. května 1920 došla kabelem z Chicaga zpráva, že šek je správný a že bude honorován. Tím splnila se podmínka, pod kterou šek na úhradu 65.500 Kč byl převzat, toto právní jednání stalo se tudíž bezpodmínečným, pro obě strany závazným, a působí svými účinky zpět ode dne 6. května 1920, kdy kursovní hodnota šeku činila nesporně 65.500 Kč. Protože právoplatné převzetí šeku do vlastnictví strany žalující stalo se dne 6. května 1920, postihují následky napotomního klesnutí hodnoty šeku stranu žalující, leč že by obě strany byly ujednaly něco jiného (§ 1051 obč. zák.). Úmluvu takovou musila by tvrditi a dokázati strana žalující, nikoli strana žalovaná. V tomto směru tvrdila sice strana žalující, že se žalovaní bezpodmínečně a beze vztahu ke kursu dolaru zavázali šek na 1000 dolarů honorovati částkou 65.500 Kč, a nabídli o tom také důkazy, avšak nehledě k tomu, že tvrzení toto odporuje skutečností nesporným, jakož i pí-

semnému prohlášení žalovaného ze dne 6. května 1920 a že nemá opory v kupní smlouvě, nepotvrdili ani svědek Dr. P. ani žalobci jako strana k důkazu slyšení, že se stala výslovně úmluva o tom, kdo ponese zisk nebo ztrátu kursovní. Poněvadž úmluva taková, jak ostatně i ze zjištění prvního soudu je zřejmo, se nestala, postihují následky ztráty kursovní žalobce jako vlastníky šeku. Pouhou výhradou, bude-li šek honorován, nelze povinnost žalovaných k náhradě kursovní ztráty odůvodniti, neboť touto výhradou měli býti žalobci chráněni pouze proti nebezpečí, že šek není pravý a honorován nebude. Zjišťna-li pravost šeku a byl-li honorován, nescou žalobci kursovní ztrátu stejně jakoby byli těžili z kursovního vzestupu, který by byl po dni 6. května 1920 nastal.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Výtka, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), není odůvodněna. Hledě ke zjištěnému doslovu úmluvy ze dne 6. května 1920, že se šek přejímá na úhradu části kupní ceny 65.500 Kč, dojde-li zpráva, že šek bude honorován, ve spojení s prohlášením žalovaného Antonína H-a z téhož dne, že zaplatí prodatelům (žalobcům) Luďku V-ovi a Julii V-ové 65.500 Kč, kdyby od vídeňské bankovní jednoty došla zpráva, že šek byl p o z a s t a v e n, souhlasí dovolací soud s názorem nižších soudů, že šek, znějící na 1000 dolarů, byl v tomto případě dle § 1414 obč. zák. odevzdán a přijat na místě placení a ne snad jen k vůli zaplacení dlužných 65.500 Kč, a usuzuje, že přijetí šeku na místě placení bylo dle srovnalé vůle obou stran učiněno závislým pouze a jedině na té podmínce, dojde-li zpráva, že šek bude honorován, t. j. že příslušná americká banka uzná, že šek jest správný a že jest tu dostatečná úhrada, a prohlásí, že jest ochotna, vyplatiti naň peníz 1000 dolarů. Tvzení dovolatelů, že převzali šek s podmínkou, bude-li honorován za stanovený kurs 65:50, odporuje zjištěnému ději. Smluvená podmínka byla splněna, jakmile asi 18. května 1920 došla zpráva, že šek jest správný a bude honorován. Tím okamžikem stalo se odevzdání a přijetí šeku na místě placení účinným. Účinek ten záležel v tom, že žalovaní byli sprostěni svého dluhu 65.500 Kč tak, jako kdyby jej hotově byli zaplatili. S toho hlediska nemá pro tento spor právního významu otázka, nadhozená v dovolacím spise, zda splnění podmínky odkládací (suspensivní) jeví účinek ex tunc nebo ex nunc. K témuž výsledku vede též úvaha o právní povaze dání na místě placení. Dána-li hodnota na místo placení, nejde o s a m o s t a t n ý právní útvar, nýbrž dlužno právní účinky dání na místě placení posuzovati dle toho, jaké právní jednání se předáním uskutečňuje. V případě, o nějž tu jde, byl uskutečněn postup, při němž žalovaní byli postupitely, žalující postupníky, a příslušná americká banka postoupeným dlužníkem. Dlužno proto použití § 1392 a násl. obč. zák. V úvahu přichází tu ustanovení § 1397 obč. zák., dle něhož při úplatném postupu, o jaký tu jde, ručí postupitel pouze za pravost a dobytnost pohledávky, nikoliv však za to, že pohledávka podrží svou hodnotu, již měla v době převodu. Pravost a dobytnost převedené pohledávky jest nepochybná a jest tudíž nárok žalobců i s tohoto hlediska bezdůvodným. Že žalobcové později,

totiž 19. června 1920 nevýhodně zpeněžili šek, dostavše zaň vzhledem k mezitím pokleslému kursu dolaru místo 65.500 Kč pouze 55.630 Kč, jde dle § 1311 obč. zák. na jejich vrub, stejně jako by jen jim bylo prospělo, kdyby kurs dolaru byl stoupl a oni výplatou šeku byli získali. K důsledku posléze naznačenému poukázal již soud odvolací, a dovolatelé ani se nepokusili vyvrátiti tento poukaz jako nesprávný. Tvrdí ovšem v dovolacím spise, že bylo prokázáno, že se žalovaní beze vztahu ke kursu zavázali, honorovati šek penízem 65.000 Kč, ale proti tomu stačí připomenouti, že odvolací soud vzal na základě výsledků jednání a provedených dukazů za prokázáno, že tvrzená úmluva se nestala.

Čís. 1854.

Ustanovení smlouvy St. Germainské nevztahují se na poměr Československa k Polsku.

(Rozh. ze dne 19. září 1922, Rv I 480/22.)

Žalobě tuzemské banky proti polskému příslušníku o zaplacení zápůjčky v Kč oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatel spatřuje zmatečnost rozsudku v tom, že první soud rozhodl o věci na pořad práva nepatřící, poněvadž dle článku 248 mírové smlouvy St. Germainské bylo stanoveno, že měna a kurs k vyrovnaní pohledávek mezi Československou republikou a Polskem budou stanoveny reparační komisí, pokud by se interesované vlády nedorozuměly vzájemně o tom již dříve. Odvolatel však přehlíží, že se v tomto případě nejedná o vyrovnaní dluhu, úroků nebo jistiny, splatných před válkou nebo za války a jichž vyrovnaní bylo úplně nebo částečně odloženo následkem válečného stavu, jaké má na mysli ustanovení § 248 citované smlouvy St. Germainské. Není tedy důvodu, by pohledávka, o níž jde, pořadem práva vymáhána nebyla. Ostatně i kdyby tvrzení žalované bylo správným, nevylučovala by okolnost ta pořad práva. Není tedy odvolání v tomto směru opodstatněno a bylo zamítnuto. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje pak žalovaná strana v tom, že byla odsouzena k placení v československých korunách. Avšak žalobkyně domáhá se zaplacení zažalované pohledávky v místě v Praze u hlavní její pokladny a to po rozumu ustanovení odstavce 6 dlužního úpisu z 9. června 1892, dle něhož veškeré platy z důvodu této zápůjčky mají se konati u hlavní pokladny banky v Praze. Je-li tomu tak, pak dle ustanovení § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. závazky, znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti Československého státu, platí se v korunách československých. Toto ustanovení jest jen opakováním zásady vytčené v čl. 336 obch. zák., pokud se týče § 905 a 1420 obč. zák., podle nichž co do měny rozhodným jest v pochybnosti, t. j. není-li ničeho jiného dojednáno neb určeno podstatou obchodu, splnění závazku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

První otázka točí se o ustanovení čl. 248 lit. d) odst. 4 mírové smlouvy Saint Germainské, dle něhož pokud jde o Polsko, a stát náš, budou měna